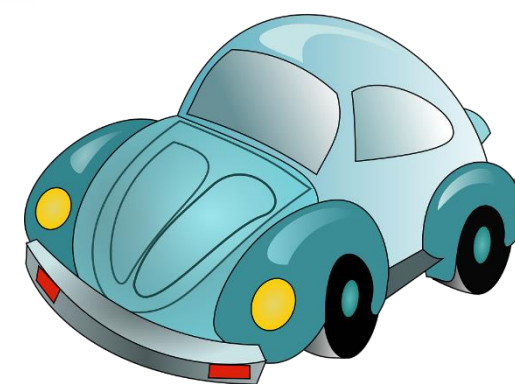

Harvaan asutun maaseudun liikennepalvelut Pohjois-Savossa

Mansikka

Itä-Suomen liikennejärjestelmäpäivät
5.11.2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Selvitys liikennepalvelulain ja Kela-taksi uudistuksen vaikutuksista

Toteutusaika: 1.11.2019 – 30.4.2020

Selvitysalue: Rautalampi, Tervo ja Vesanto

Tavoite: tilannekuva liikennepalvelujen tilasta sekä muutosten vaikutuksista + ratkaisuja

Tekijä: tutkija Simo Rautiainen, Itä-Suomen yliopisto/Spatia

Rahoitus: Kehittämisyhdistys Mansikka ry/ELY liikenne/Pohjois-Savo

LEADER

Mansikka

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Miten ratkaistaan ???

LEADER
Mansikka

- ## Harvaan asutun maaseudun liikennepalvelujen haasteet
- pitkät etäisyydet ja haja-asutus
 - alhainen taajama-aste
 - väestön ikärakenne – autottomuus
 - sairastavuus-indeksi korkea – taksien tarve
 - taksien saatavuus heikko
 - vähäinen julkinen liikenne, vain pääteillä
 - digipalvelut eivät kaikkien saatavilla tai ei ole kykyä käyttää digipalveluja
 - kaupunkiin keskittyneet palvelut
 - kuntien liikennepalveluostojen kasvavat kustannukset
 - hankintojen haasteet kunnissa ja yrityksissä: osaaminen, resurssit
 - vähähiilisyys ja kestävä kehitys?????

Kumppanuuspöytä työkaluna

- koottua ja tutkittua tietoa HAMA-alueelta ei ollut saatavissa → kokemuksiä ja käytännön esimerkkejä kerättiin kumppanuuspöytä keskusteluissa
- mukana kuntien viranhaltijoita, luottamushenkilöitä, liikenneyrittäjiä, palvelun käyttäjiä (asiakkaita, matkailu- ja hoiva-alan yrittäjiä), yhdistyksiä

Kumppanuudet – mahdollisuuksien palapeli

Kuvion pohja: Ritva Pihlaja, 2016
Modifiointi: Heli Siirilä 2020
Palapeli-kuva: LuMaxArt

LEADER

Mansikka

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Muut toimenpiteet

- ✘ Tilastotiedon kokoaminen ja analysointi
- ✘ Haastattelut ja kyselyt
- ✘ Liikennepalvelujen kilpailutusten tarkastelu
- ✘ Hyvien käytäntöjen kokoaminen ja näkyväksi tekeminen
- ✘ Ehdotukset kokeiluista ja jatkotoimenpiteistä
- ✘ Viestintä ja tiedon levittäminen tuloksista maakunnallisesti ja valtakunnallisesti

LEADER

Mansikka

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Havaittuja vaikutuksia - taksit

- HAMA-alueilla taksien tulonmuodostus perustunut kuntien ostopalveluihin sekä Kela-kyyteihin, Kela-kyytien osuus yritysten liikevaihdosta oli aiemmin 30 – 70%

Kela-kyytejä ajaa nyt vain pieni määrä takseja

Kela-kyytien loppuminen on vaikuttanut negatiivisesti kannattavuuteen, autokohtainen liikevaihto pienentynyt 15 %; yritysten palkanmaksu kyky heikentynyt; kunnan tilaamat kuljetukset eivät tuo riittävästi tuloa

Paikoin yritystoimintaa lopetettu, vähennetty autojen määrää tai siirretty palvelua kaupunkiin; poikkeuksiakin on

- Asemapaikkasääntelyn purkamisen vuoksi mm. Kela katsoi, että perusteita asiakkaan luokseajon korvaamiselle ei ole

LEADER

Mansikka

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Havaittuja vaikutuksia - asiakkaat

- Asemapaikka- ja määrä sääntelyä sekä päivystysvelvoitteesta luopuminen on heikentänyt liikennepalvelujen saatavuutta → esim. viikonloppuna ja isojen tapahtumien aikana taksit maaseudulta siirtyvät sinne, missä on markkinaehtoista kysyntää → suuri osa yrityksistä lopettanut viikonloppu- ja yöpäävystyksen
- ongelmat Kela-taksien saatavuudessa, erityisesti kunnan sisäiset terveydenhuollon matkat: Kela-korvauksen saa ainoastaan välitysyhtiön kautta tilatuista matkoista
- Kela eriytti meno- ja paluumatkat – aiemmin kuljettaja pystyi toimimaan asiakkaan saattajana ja avustajana
- palveluyritysten asiakkaisiin vaikuttanut päivystysvelvoitteesta luopuminen
- asemapaikan poistumisen myötä taksin tilaaminen haastavaa – asiakkaat eivät tiedä, mistä taksin saa tilattua
- eri kuljetustarpeita varten taksi täytyy tilata eri paikasta (Kela, VPL, SHL, asiointiliikenne, markkinaehtoiset taksimatkat)

Havaittuja vaikutuksia - kunnat

- Taksirytysten työllistävä vaikutus ollut merkittävä pienissä kunnissa → työpaikkojen määrä on laskenut, ennakonpidätyksen alaiset palkat pienentyneet n. 30 % → verovaikutukset
- Kuntien kuljetuspalvelujen ostojen kustannukset pääsääntöisesti nousseet → pelko, että kustannukset nousevat edelleen, jos palvelut joudutaan hankkimaan omaa kuntaa ja lähi alueita kauempaa
- Liikennepalvelujen toimivuus ja saatavuus ovat tärkeitä kunnan elinvoiman kannalta → erityisesti matkailu- ja ravintola-alan yritykset sekä tapahtumat ovat kärsineet päivystysvelvoitteen purusta
- Huoltovarmuus? Taksipalvelujen saatavuus ja turvallisuus ovat oleellisia huoltovarmuuden näkökulmasta

LEADER

Mansikka

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Paikallisia ratkaisuja?

- ✘ kuntayhteistyö kuljetushankinnoissa – kuntien yhteinen logistiikkayksikkö: osaaminen, yhtenäiset hankintakäytännöt, säästöt?
- ✘ kuljetuspalvelujen kokonaisratkaisu – kunnan eri toimialojen kuljetusten yhdistäminen kokonaisuudeksi huomioiden myös tavarakuljetukset
- ✘ palvelujen ja kuljetusten yhdistäminen – monipalveluyrittäjäyys
- ✘ kokeilujen tukeminen: taksiliikenteen ja muun yritystoiminnan yhdistäminen
- ✘ tavarakuljetusten yhdistäminen taksitoimintaan
- ✘ koulukuljetuskaluston hyödyntäminen päiväaikaan → yhteiskuljetukset esim. terveyskeskukseen
- ✘ liikkuvat palvelut – monipalvelukeskukset, joissa logistiikkaratkaisut
- ✘ ”tarjoomo”: julkisen sektorin ja yritysten yhteinen digityökalu (Kuopio)
- ✘ yrittäjille hankintakoulutusta – yrittäjien yhteistyö
- ✘ VIESTINTÄ: tiedon saaminen palvelujen saatavuudesta

Valtakunnallisia ratkaisuja?

- ✘ liikennepalveluja koskevassa lainsäädännössä huomioidaan harvaan asutun maaseudun realiteetit – lakien valmistelussa hallintorajojen ylittäminen (LVM, STM, OKM)
- ✘ valtakunnallinen selvitys liikennepalvelulain ja Kela-kilpailutuksen vaikutuksista harvaan asutulla maaseudulla – nyt tietoa ei ole (liikennepalvelulain uudistamisen tausta-aineisto)
 - erilaiset haasteet eri puolilla Suomea
 - kumppanuuspöytäkeskustelun avulla tietoa?
- ✘ kokeilut: kaikkien julkisten lakiin perustuvien liikennepalvelujen yhdistäminen (Kela, SHL, VPL, koulukuljetukset, Posti) – tähän yhdistettynä tavarakuljetuksia ja/tai yritysten kuljetustarpeita?
 - voi olla jopa ainoa ratkaisu kannattavan yritystoiminnan näkökulmasta osassa harvaan asuttua maaseutua?

Linkkejä

Harvaan asutun maaseudun liikennepalvelut –selvitys:

<http://www.mansikkary.fi/files/file/LiikennepalvelutRaportti.pdf>

Maaseudun kuljetusten ja liikkumisen digiboksi –hanke:

<https://projectsites.vtt.fi/sites/maasdigiboksi/>

Case-kortti selvityksestä:

[https://projectsites.vtt.fi/sites/maasdigiboksi/files/MaasDigiboksi_Casekortti PohjoisSavon maaseutuliikenneselvitys.pdf](https://projectsites.vtt.fi/sites/maasdigiboksi/files/MaasDigiboksi_Casekortti_PohjoisSavon_maaseutuliikenneselvitys.pdf)

Case-kortti liikenteen kumppanuuspöydät Pohjois-Savossa:

[https://projectsites.vtt.fi/sites/maasdigiboksi/files/MaasDigiboksi_Casekortti Kumppanuuspoydat.pdf](https://projectsites.vtt.fi/sites/maasdigiboksi/files/MaasDigiboksi_Casekortti_Kumppanuuspoydat.pdf)

LEADER

Mansikka

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Tekemistä vaille valmista! Ketkä? Miten?

Seija Korhonen
Kehittämisyhdistys Mansikka ry
Ainonkatu 2, 77600 Suonenjoki
www.mansikkary.fi

seija.korhonen@mansikkary.fi

050 5678 728

LEADER

Mansikka

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin